

Katastrální území	KOLOVRATY	
Připojeno ke Praze	1974	
Městská část	Kolovraty	
Správní obvod	Praha 22	
Obvod hl. m. Prahy	Praha 10	
Údaje o linkách k datu 31.12.2023		
Textový popis k roku 1999	Počet obyvatel: 3641	
Poslední úprava obsahu: 25.12.2023 15:34	Rozloha: 592,2 ha	

Linky MD KOLOVRATY		
linka	*	†
tr-220	14.12.1871	30.06.1994
a-228/II (265)	16.11.1981	30.06.2006
a-268	16.11.1981	13.12.2008
a-566 (432)	21.04.1987	30.06.2006
a-435/II	01.10.1990	28.06.1996
Ž-S9 (tr-220)	01.07.1994	
a-381	24.09.2000	
a-382	24.09.2000	
a-383	24.09.2000	
a-387	10.06.2001	
a-393	10.06.2001	13.12.2008
a-227/IV (267)	01.07.2006	
a-228/II (265)	14.12.2008	28.04.2017
Ž-S29	14.12.2008	11.12.2010
a-959 (609)	01.09.2010	
a-226/IV	29.04.2017	
a-906 (506)	29.04.2017	

zastávka od 20.10.1920

Šk

Šk

příměstská; *ul. Přátelství*

příměstská; *ul. Přátelství*

příměstská; *ul. Přátelství*

příměstská; *ul. Přátelství*

příměstská; *ul. Přátelství*

noční, příměstská; *ul. Přátelství*

noční

KOLOVRATY, LIPANY

Na jihovýchodním okraji pražského území se nachází městská část Kolovraty. Její území tvoří dvě katastrální území, vlastní Kolovraty a Lipany. Kolovraty jsou poprvé písemně doloženy už 12. ledna 1207, kdy král Přemysl Otakar I. potvrdil, že čtyři zdejší popluží patří Ostrovskému klášteru. Tomu je dodal jistý Mladota, patrně předchozí majitel Kolovrat. Kolovraty jsou snad kolébkou starého známého českého rodu Kolovratů (Kolowratů). Například v roce 1297 se tu připomíná Zvonimír z Kolovrat a z Průhonice. Obvykle se uvádí, že právě tento rod dal obci jméno, i když možná nelze vyloučit pravý opak. Kolovratové však v Kolovratech nesídlili příliš dlouho a v průběhu let se zde vystřídalo několik držitelů, například Rokycanští. V roce 1346 připsal císař Zikmund Kolovraty podkomořímu Janovi z Kunvaldu, a to ještě se sousedními Tehovicemi

a Lipany. Už v roce 1449 byla ves majetkem Starého Města pražského, ale po třicetileté válce byla konfiskována a přešla do držení Reinšpergerů. V roce 1579 ves patřila známému rodu tohoto kraje Smiřickým ze Smiřic. Po bělohorské bitva přešly Kolovraty v r.1621 do majetku Lichtenštejnů a staly se součástí jejich uhříněveského panství. Historickou památkou v obci je kostel sv. Ondřeje. První zpráva o něm je z roku 1363. Kdysi to byl kostel farní. V roce 1767 byl barokně upraven. Západní část Kolovrat byla v minulosti samostatnou vsí jménem Tehovice, později Tehovičky. Poprvé se připomínají v r.1436. Jejich historie je od té doby společná s dějiny Kolovrat.

Lipany (nezaměňovat se stejnojmennou částí Lipenců v Praze 5) jsou poprvé doloženy v roce 1325. V předhusitské době byly majetkem křižovníků sv. Maří Magdalény na Malé Straně a od r.1436, kdy byly císařem Zikmundem připsány již zmíněnému Janovi z Kunvaldu je jejich historie stejná jako u předchozích vsí. Malá část obce však po třicetileté válce patřila nejvyššímu purkrabství a teprve v r.1751 byla přikoupena k uhříněveskému panství. Dnes jsou Lipany, po Josefově a Vyšehradu, třetím nejmenším pražským katastrálním územím. Mají rozlohu pouhých 57 a půl hektaru. V Lipanech najdeme také kostelík. Je zasvěcen sv. Martinovi a byl postaven v novorománském stylu v roce 1863 na místě staršího kostela z předhusitského období. Věž kostela je z r.1796.

Když se na základě prozatímního obecního zákona ze 17. března 1849 přistoupilo k praktickému zakládání moderních obcí, vytvořily Kolovraty, Tehovičky a Lipany, společně s nedalekým Nedvězím politickou obec Kolovraty. Nedvězí se ovšem oddělilo už v roce 1867. Kolovraty a Lipany byly tzv. katastrálními obcemi (dnešní katastrální území), Tehovičky se staly osadou Kolovrat a formálně zanikly až v roce 1952, když se definitivně s Kolovraty splynuly. Dnes je připomíná již jen název ulice V Tehovičkách. V roce 1974 se obec Kolovraty (tj. vč. Lipan) stala součástí hlavního města Prahy a dnes tvoří jednu z 57 městských částí. V roce 1991 měly Kolovraty 1335 obyvatel, Lipany jen 88. Rozloha městské části je 649,6 ha.

I když se Kolovraty staly v polovině 19. století samostatnou obcí, měly i nadále úzký vztah k Uhříněvsi. Byla zde fara a četnická stanice a od 29.11.1872 také pošta. Protože Kolovraty i Lipany byly čistě zemědělskými vesnicemi, byly později v Uhříněvsi i pracovní příležitosti v jiných oborech. Lipany měly svůj farní úřad v Říčanech, které byly asi o půl kilometru blíž.

Kolovraty ležely poměrně nedaleko významné silnice do Kostelce nad Černými Lesy a Kutné Hory, měly proto celkem slušné silniční spojení s okolním světem. Zajímavé však je, že ačkoliv je její dlouhá historie se sousedními Lipany, vzájemné spojení obou vsí vždy mělo výslovně jen místní ráz a nešlo o cestu příliš kvalitní. Prvním veřejným dopravním prostředkem se v Kolovratech stala železnice. Už 14. prosince 1871 tudy začaly jezdit vlaky dráhy císaře Františka Josefa. Pokud ale Kolovratští měli zájem vlakem cestovat do Prahy, museli jít přibližně třičtvrtě hodiny pěšky na nádraží do Uhříněvsi, odkud již na přelomu století jezdilo do Prahy 7 párů osobních vlaků denně. Na území obce vznikla železniční zastávka až 20. října 1920. Železnice dodnes představuje velmi kvalitní spojení s centrem Prahy – v současné době zde v intervalovém provozu jezdí přes 20 párů vlakových spojů denně.

Silniční veřejná doprava se vlastní obci po většinu její historie vyhýbala. Hlavní směr autobusové dopravy vedl celkem pochopitelně po černokostelecké silnici a nejbližší zastávka, obvykle se jmenovala Kolovraty-rozcestí či Křižovatka k Nedvězí, byla přece jen vzdálena hezkých pár minut chůze. Autobusových spojů různých linek ovšem po hlavní silnici projíždělo poměrně hodně. Nejstarší linky, patřící Československé poště, jsou doloženy už v roce 1929. První měla tehdy číslo 837 a vedla od pražského Wilsonova nádraží do Jevan a Kostelce nad Černými Lesy, druhá (838) jezdila do Kouřimi. V roce 1933 začaly obě linky provozovat Československé dráhy. Už v roce 1931 tudy projížděla řada dalších linek – do Kutné Hory, Chocerad, Sázavy a jiných obcí. Všechny tyto autobusové linky byly dlouhá léta vedeny do Prahy k Hlavnímu nádraží. Teprve výstavba severojižní magistrály a metra měly za následek zkrácení linek na provizorní konečnou ve Strašnicích (v ulici počernické) a později prodloužení ke stanici metra Želivského. Do vlastní obce přijela autobusová linka ČSAD poprvé až 1.10.1962 (11220), avšak pouze jedním jednosměrným spojem a v této minimální podobě zde představovala celý objem autobusové dopravy až do připojení obce na síť městské dopravy.

Lipany na tom byly v minulosti ještě o něco hůř a ze vsi se muselo docházet za dopravou do okolních obcí. První autobus přijel do Lipan rovněž až v moderní době od 26. 5. 1974 tudy projížděl jeden pár spojů linky ČSAD 11082 Praha – Říčany – Kolokočná. Samostatná linka ČSAD č.10831 z Petrovic přes Uhříněves a Benice do Lipan s pěti páry spojů byla zavedena až od 28. 5. 1978 a jezdila do doby zavedení městské dopravy. O nedělích a svátcích byly však Lipany i v této době ještě bez jakéhokoliv dopravního spojení.

Zásadní změnu a skutečnou integraci Kolovrat a Lipan do hlavního města znamenalo až zavedení autobusových linek dnešního Dopravního podniku. Dne 16.11.1981 zahájilo v oblasti Uhříněvsi provoz několik linek městské dopravy, z nichž dvě se týkaly popisovaného území. Linka č.265 spojila ve špičkách Lipany a Benice s Uhříněvsí a přes Dolní Měcholupy s konečnou tramvají na Černokostelecké, mimo špičky byla ukončena u uhříněveského nádraží. Linka je vedena mezi Lipany a Benicemi po silnici III/3339, která zasahuje i na kolovratský katastr, a proto v našem přehledu je uvedena i u Kolovrat, pro něž ovšem přepravní význam nemá. Linka, č.268 jezdila z Nedvězí přes Kolovraty do Uhřívěvsi a dále celodenně na Černokostelec-kou. Obě linky změnila "pražskou konečnou" v souvislosti se zahájením provozu stanice metra Skalka 5.7.1990, čímž došlo k dalšímu zkvalitnění dopravy do této městské části. Pro úplnost připomeňme ještě školní autobusovou linku (jeden spoj) č.432, která zajistila přepravu dětí z Kolovrat do Uhříněvsi od 21. 4. 1987.

Na území Lipan je jediná zastávka MHD, ve vlastních Kolovratech šest (Na Skále, Svažitá, Kolovraty, Nad dvorem, Nad parkánem a U rozcestí). Možná si v této souvislosti můžeme trochu postesknout, že při tvorbě jmen zastávek se k jisté škodě poněkud zapomnělo na starobylé Tehovičky. Ale to už je ostatně osud mnoha místních jmen, že se pomalu vytrácejí z lidského povědomí.

